

ЧУЖА БІДА БОЛИТЬ МЕНЕ Й ПЕЧЕ

До 70-річчя з дня народження
та річниці з дня смерті
Василя Олійника

Перо –

моя

стихія

ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ ОЛІЙНИК

(5 лютого 1948, с. Сівка-Калуська - 6 лютого 2016, м. Долина)

Український письменник і поет, журналіст і громадський діяч. Один з зачинателів-організаторів щорічного свята ліричної Франкової поезії в Лолині. Автор збірок: «Стремено» (1981), «Гармонія площин» (1992), «Толока» (1997), «Княгиня» (2000), «Крижма» (2005), «Понад шляхами сивими» (2008), «Йордань-Вода» (2015); художньо-документального нарису «Європейський тенор з Велдіжа» (2000).

Упорядник антологій «Лолин – столиця Франкового кохання» (2005), «З горіха зерня» (2012).

Поети народжуються на небесах, а
жити і творити доводиться на землі.
Доводиться стільки, скільки суджено
долею.

Дві долі нікому в житті не дано,
Життя промайне, а коли — не
побачиш,
Як вислизне десь з-під ноги стремено
і кінь вороний вже без тебе поскаче.
Пильнуй за собою. Дивись аж на дно
Криниці життя, котре маєш прожити,
Аби пригодилось твоє стремено
Тому, хто навчається нині ходити...

Так писав в своїй першій поетичній збірці «Стремено» Василь Олійник. Відтоді аж до завершення свого земного шляху він залишався повноправним господарем власної долі, котра щедро обдарувала його високим умінням безкорисливо служити вічному і прекрасному, незважаючи на труднощі і випробування.

ОПОВІДЬ ПРО СЕБЕ

«...Народився на селі, в Сівці-Калуській Калуського району Івано-Франківської області 15 лютого 1948 року. Батько був робітником, мати — колгоспницею. Працювали важко і жили нелегко. Але в хаті панувала злагода, тепло, затишок. У нашій оселі, а стоїть вона при самому гостинці, завжди були якісь люди: то дівчата, які поспішали в місто, то поважні ґазди, які приходили до батька на бесіду, то обвішані торбами жебраки, які просили милостиню. І всі щось розповідали, пригадували, а інколи співали. Це зворушувало серце, зачаровувало до самозабуття.

Вірші почав писати в шкільні роки. Тоді, з
доброго благословення калуського поета,
музиканта і вчителя
Йосипа Антоновича Попадюка,
з'явилися вони у районній газеті
“Зоря Прикарпаття”.

ЖУРАВЛІ

Ой летіли журавлі,
Ой летіли сірі,
І на крайчику душі
Стомлені присіли.
Понад ними небеса,
А над ними море.
Тож ти їм світи,
Незрадлива зоре.
Попереду тільки шлях,
Крил важких скрипіння, -
І розсипала душа
В далечінь проміння.
Розступались ночі злі
Перед журавлями.
Так летіли угорі,
Ніби над віками.
Десь під крилами внизу
Жевріла планета
У пісенному вінку,
Як душа поета.

Першим поетом, якого полюбив раз і назавжди є *Володимир Сосюра*. Книга його “Вибраного”, що вийшла у світ 1948 року, була першою книгою моєї особистої бібліотеки.

А сталося так.

Однієї холодної зими нам, сільським школярчукам, у вкритому інеєм клубі, крутили фільм «Білий пудель». Аби зігріти чималенький зал, прибиральниця спалювала в грубці, очевидно, списані книжки та журнали. Побачив я у її руках і мій заповітний томик, взамін якого мусив принести кілька полін.

Володимир
Сосюра

КОРОЛЬ ВЕСНИ

Зелену зачіску поправив
виноград,
Повіяв теплий вітер, наче з
Криму,
Розносять бджоли музику на
крилах,
Густим пелюстям заіскрився сад.
Ну, хто повірить, що була зима
Отут недавно - вперта і затята?
Іду селом, неначе через свято,
Здається, буднів на землі нема.
Здається світ казковим кораблем,
Який причалив до мого
серця...
І, маючи сьогодні диво все це, -
Я сам собі назвався королем.

Король весни! Одвічно молодий,
Хмільний від липи і черемхи
трішки,
Піду собі через країну пішки,
Побачу все в принаді весняній.
Мене вітають, просять за столи -
І я щасливий у своєму краї.
Я маю все, лиш підлабуз не маю,
Бо зневажаю нищих будь-коли.
І це дивує інших королів,
Яким лакузи дорогі і милі.
Піду один в свої палаци білі,
Де ждуть мене панове солов'ї.
Я з ними вип'ю повен щастя
келих.
Весна стежки мені під ноги
стеле,
Цвіте весна у батьковім саду.

Після закінчення восьмирічки навчався у професійно-технічному училищі, працював бетонником, слюсарем-вентиляційником, інженером, меблярем. Поступив на факультет журналістики Львівського університету ім. І. Я. Франка, після чого працював у долинській районній газеті.

Ким би не працював, а поезія була завжди зі мною. Вірші друкувалися в обласній та республіканській пресі, колективних збірках творчості молодих “Новоліття”, “Калиновий спів”, “Ранковий клич”, альманасі “Вітрила”.

В 1981 році вийшла друком перша книжка віршів “Стремено”, а у 1992 — “Гармонія площин”.

ПІД ВІКНАМИ ТЕЧЕ МОЯ РІКА

Під вікнами тече моя ріка,
Під вікнами гортає теплі хвилі.
Тополя проводжа її струнка
І чайка обнімає білокрила.

Моє дитинство понесла у світ
І юність принесла під білі вишні.
Ріко моя, любове, стільки літ
Ти розтинаєш далечінь і тишу?

І річка зашуміла під вікном:
- Одвічна я і вічна я на світі.
Я свіжістю своєю, як вином,
Наповнюю людські пориви світлі.

Все ширшають зелені береги –
І я живу із нею, як з сестрою.
Ріко моя, о дай мені снаги,
Іти у світ великий за тобою.

НА БАЛКОНІ ГОЛУБИ НОЧУЮТЬ...

На балконі голуби ночують -
День згорнули під ласкаві крила.
Вже дітей на вулиці не чути -
Сплять малята на подушках білих.
Сплять спокійно. А крізь сон
глибокий
Птиці линуть срібно-золотисті.
Тож вони у снах не одинокі -
Наші діти, мов проміння чисті.
Голуби несуть їх попід зорі
І воркують з ними до світання,
Поки сонце кругле і прозоре
Не розбудить світлом щебетання.

Василь Олійник

ПІСЕННИЙ АКОРД ЮРІЯ СОЛОВІЯ

Надрукував кілька нарисів про життя і творчу діяльність досі невідомих або мало відомих діячів літератури, культури мистецтва минулого. Докладаю зусиль, щоб люди більше знали про тих, хто українську літературу підносив і підносить до світового рівня.

Переконливий тому приклад —
Свято ліричної Франкової поезії в
Лоліні, яке відбувається кожного
року.

Відрадно, що й мої колеги-
журналісти видали свої
книжки.

Це запалює до праці, адже, як
сказав колись Володимир
Сосюра: « Я зовсім іще не
заповнив золотої анкети
життя».

ЗИМА ПІДНОСИТЬ СТЯГИ БІЛІ...

Зима підносить стяги білі,
Та не пощада в них, не сум,
А чистота і тонкість ліній,
Спокою й лагідності суть.
Іду з роботи. Перевтома.
На плечі давить, як ярмо.
Зима знайома й незнайома
Стежки підбілює вапном.
Спокійно. Тихо. Поле рівне.
Блищить до сонця, мов кришталъ.
Приліг спочити вітер гнівний,
Що хмар торочив білу шаль.
А світ оцей, як біле коло,
Із молодого срібра.
Схилилось сонце понад полем
І снігом щоки натира.

До того ж, пан Василь мав талан відкривати нові обличчя в літературі, він провів кілька досліджень-розвідок про місцевих літераторів та визначних осіб. Так, він видав окремою книжкою художньо-документальний нарис «Європейський тенор з Велдіжа» (2000) про видатного, але незаслужено забутого українського співака Василя Тисяка, який народився на Долинщині. Разом з художником Богданом Шляхтичем зібрав та упорядкував у збірку поезій «Нескорена пісня» творчість репресованого й забутого прикарпатського поета Йосипа Кузя.

Василь Тисяк

ХУДОЖНИК

Коли в село прийде уже зима
І рядна білі вистелить навколо,
Коли роботи у дворі нема -
Про хист малярський пригада
Микола.

Знаходить пензлі, фарби і папір
І при вікні стає в покої чистім...
Ген-ген видніють білі пасма гір,
А ген долини, від снігів іскристі.
Веселе сонце в небесах сяйне,
Закрутить вітер дзиги над
полями.
Малює він розгнузданих коней
Із ними, як з живими, розмовляє.
Булані коні, вороні, гніді
Врізаються в скляні зелені
брами,
Несуть Миколу в стрімкі молоді

Його літа, що десь поза снігами.
Все пережите знов переживе,
Всміхнеться і зажуриться в ту
хвилю.

А коні будуть із верха на верх
Летіти у шаленому розкриллі.
Торкнуться сонця, неба і весни,
Зірок розбудять променисті
дзвони, -
І до плугів повернуться вони -
Миколові легкі і рвійні коні.
Він їх пригорне до своїх грудей,
До серця, що гаряче від
натхнення -
І знову неквапливо увійде
В своє село, в робоче
повсякдення.

Окрім великого пласту літературних напрацювань, Василь Олійник ще й встигав займатися суспільними справами. У житті Василеві Олійнику на добрих людей щастило. Після закінчення університету він працював у долинській районній газеті. Згодом очолив Долинську районну організацію ВУТ «Просвіта» імені Т. Шевченка.

До Долини поет прикипів душею на все життя. Він полюбив це невелике мальовниче містечко та його невтомних трудівників. Тут мав багато друзів — серед місцевої інтелігенції, колег по перу. Загалом серед численних знайомих. Його всі любили і шанували. Василь умів кожному відповісти тим самим — розумінням і приязню.

Рішенням Долинської міської ради було затверджено офіційний гімн міста Долина. Слова члена Національної спілки письменників України, голови районної організації ВУТ «Просвіта» ім. Т.Шевченка Василя Олійника, музика депутата міської ради Богдана Погонича..

ГІМН ДОЛИНИ

Із прадавніх віків сивочолих
Слава міста над краєм встає.
Ворогам не корилась
ніколи,
І на ратне виходила поле -
Боронити майбутнє своє.

І шум смерек,
І ніжний цвіт калини,
І прапор волі воїна-борця,
Століттями освячена, Долино,
Тобі, неначе сонце, до лиця.

О, Долино — і давня й новітня,
На українській праотчій землі
Ти, немов бойківчанка, розквітла,
У розповені щастя і світла,
З короваєм добра на столі.

Василь Олійник друкувався в альманасі «Вітрила», журналах «Ранок», «Перевал», колективних збірниках Ужгородського видавництва «Карпати» та інших.

Він є автором поетичних книг:

- * «Стремено» → 1981
- * «Гармонія площин» → 1992
- * «Толока» → 1997
- * «Княгиня» → 2000
- * «Крижма» → 2005
- * «Понад шляхами сивими» → 2008
- * «Європейський тенор з Велдіжа» → 2000

НЕ РАЗ Я ПОЧИНАВ...

Ой не раз я починав
Діяти з початку,
Та не міг я навести
У житті порядку.
Натрапляв мій
корабель
На підводні скелі.
Розбивались на друзки
Дні мої веселі.
Нині знову я стою
На новому старті
Починаю все з початку,
Та чи варто?.. Варто!

НА ГОВЕРЛІ

І знову літо, знову гори
Нас кличуть-манять до
небес.

Біжить стежина по-над
звором

Все вище й вище. І безмеж
Свої простори відкриває,
Радіє, світиться, дзвенить
І хтось незримий підіймає
Нас у небачену блакить.
Говерлу взято! Подивімось
На світ карпатський з
вишини.

Сніги білють, наче вівці,
Навкіль старенької сосни.
А ген розмотує клубочок
Ріка ота, що зветься Прут,

І темно-чорні, наче з ночі,
Праворуч хмари грізні пруть.
Ось засміялись блискавиці
І котить грім важкі круги.
Плаї, долини і ялиці -
Все мов пропало навкруги.
Накрила нас рядном тривога
І лиє дощ, немов з відра.
Легка сюди була дорога,
А тут - мов біситься гора.
Здається, більше не повернем
Туди, ізвідки ми прийшли.
Та не біда!.. Ми на Говерлі,
Ми аж під зорями були!

ДУМКИ У МИНУЛІМ, СЕРЦЕ В МАЙБУТНІМ

Думки у минулім, серце у майбутнім,
Життя моє, немов на терезах.
Мене цікавить те, що має бути,
А що було - на вічності вітрах.
Десь там воно залишило назавжди
Моєї долі яворовий цвіт.
Кажу собі, наївний, - то неправда,
Що так тобі уже багато літ.
Що раптом з теплоліти в сивоосінь
Ступив, немов на інший материк,
Де розсипає вітер і разносить
Холодний дощ і гайвороння крик.
Де посмутнілі мальви і троянди,
Де паморозь цупка, немов брезент,
І вітер той, неначе кінь троянський, -
Бо невідомо, що ще принесе.
І треба вміти вистояти в черзі,
Сприймати вміти спеку, холоди.
Іду в майбутнє і прошу я серце,
Як друга вірного прошу: не підведи!

ПІД ПОВІТКОЮ ДИНІ ВАГІТНІ...

Під повіткою дині вагітні,
Золоті, як осіння пора.
В них багато і неба, і світла,
І земного тепла, і добра.
Обціловані літом гарячим
І дощами омиті не раз -
Спочивати присіли неначе
Чи спинились, немов напоказ.

То зітхають вони, як бабусі,
То пригадують літо й весну.
А над ними летять білі гуси
В долину, в долину, в долину.

ПОЗВУ ТЕБЕ ІЗ ПЕРЕЖИТИХ ДНІВ...

Позву тебе із пережитих днів,
З пісень, що нині їх вже не
співають,
До золотом укритих берегів,
Які ріки неспокій пригортають.
Можливо, пригадаєш ти той день,
Коли нам квіти цілували руки
І все було щасливе, молоде
І ніжне, як струмочків
дзвінкозвуки.
Я знаю: ти щаслива. Тільки все ж
Почуй мій голос, як не чула досі,
Бо страшно від каштанових пожеж
Мені одному в цю холодну осінь.

ДО СОНЦЯ РАНКОВОГО ЖІНКА ВСМІХАЛАСЬ...

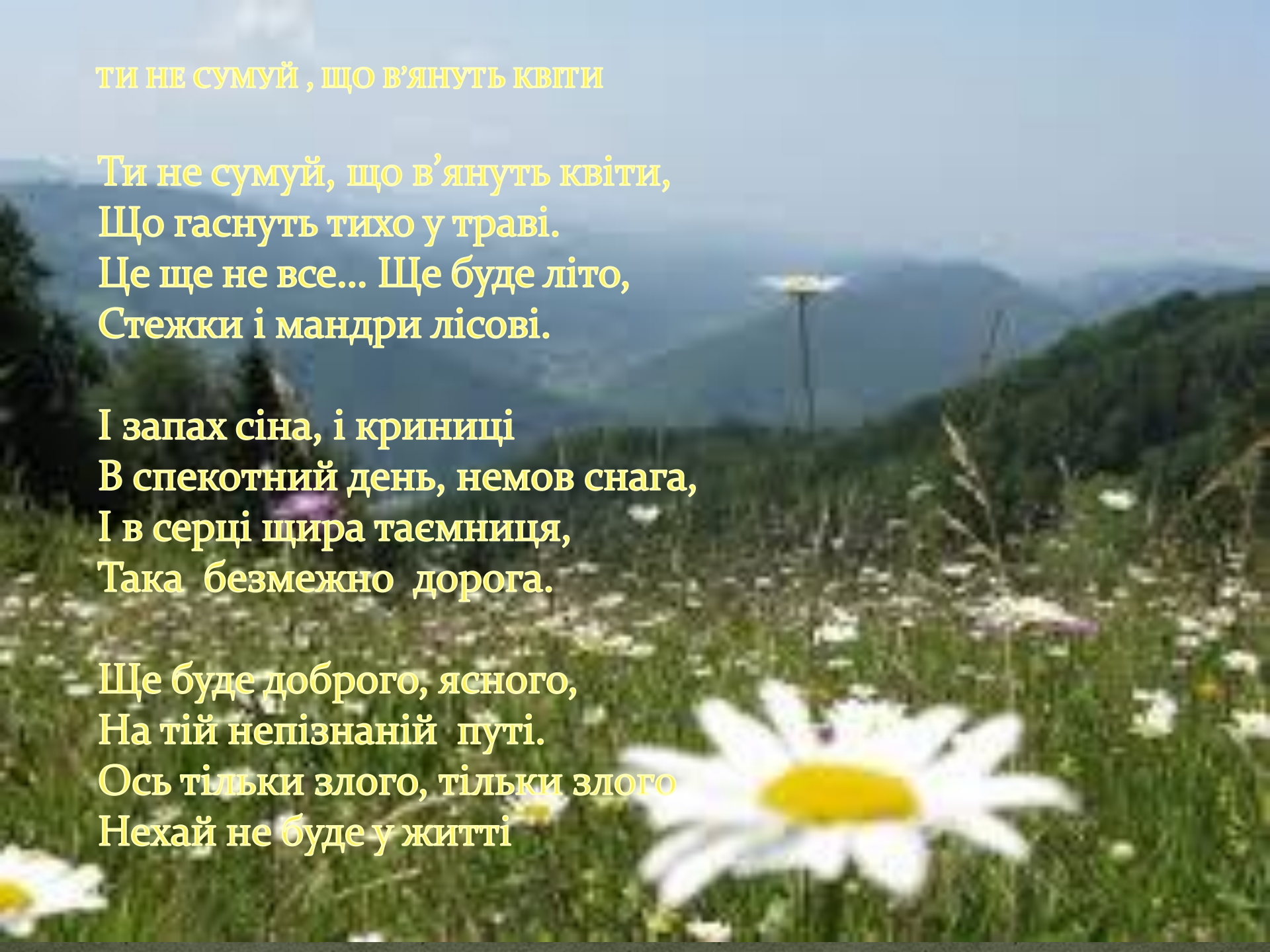
До сонця ранкового жінка всміхалась,
А сонце у росах купалось веселе,
Й була ота жінка подібна на ластівку:
У чорнім плащі і у білій кохтині.
Здавалось, вона молода, заклопотана
Не йде, а летить між деревами стрімко,
Лишаючи місту усмішку на спомини,
І стук каблуків гостродзьобих у тиші.
А місто ліниво з канапи підводилось,
Зівало й купалось, дивилось у вікна,
А місто велике собі дивувалося:
Куди у суботу так можна спішити?
Ось поїзд причалив... Вагони
відкрилися...
Ще сонні. Ще теплі. Ще ніжні, мов
ранок...
І жінка спинилась, завмерла розгублена -
За мить. за секунду від щастя...

ТИ НЕ СУМУЙ , ЩО В'ЯНУТЬ КВІТИ

Ти не сумуй, що в'януть квіти,
Що гаснуть тихо у траві.
Це ще не все... Ще буде літо,
Стежки і мандри лісові.

І запах сіна, і криниці
В спекотний день, немов снага,
І в серці щира таємниця,
Така безмежно дорога.

Ще буде доброго, ясного,
На тій непізнаній путі.
Ось тільки злого, тільки злого
Нехай не буде у житті

ХОТІВ БИ Я ДО ТЕБЕ ПОЛЕТІТИ

Хотів би я до тебе полетіти,
З листів твоїх зробивши корабля.
В обіймах сонця і тепла, і квітів
Під крилами зосталася б земля.

Із курсу я не збився б ні на йоту,
Не втратив би любові до життя,
Бо точну траєкторію польоту
Твоє святе вказало почуття.

ТАК НА СХИЛІ ЛИПНЕВОГО ДНЯ...

Так на схилі липневого дня,
Як до спокою хиляться віти,
Осідлати б прудкого коня -
І у даль невідому летіти.
Геть від суму, від прикрих зітхань,
Не питати у вітру дороги, -

Від зневіри й пустих сподівань
І, звичайно, від себе самого.
Коню мій, не спинися в путі,
Не згуби, наче щастя, підкову,
Ми вже втратили стільки в житті,
Що вертатись немає до кого.

ЯКТИ У ДАЛІ НІЧНІ ПОГЛЯНЕСИ

Як ти у далі нічні поглянеш,
То стане річка навкіль прозора.
Ой, кажуть люди, що у горянок
Під вії впали ранкові зорі.

Як ти всміхнешся, то зійде ранок,
То стане більше на світі ласки.
Ой, кажуть люди, що у горянок
Не серце в грудях, а сонця частка.

Коли ти ступиш до мене крочок –
Маленький крочок через
місточок,
Подаш рученьку, подаш другу:
Тобі всміхнуся і поцілую.

Все, що Василь Олійник встиг написати, дарує нам прекрасну можливість одержати ключ до розуміння автора як доволі оригінальної, працелюбної, обдарованої творчої особистості, котра вміла блискуче поєднати у слові земне і небесне. Поєднати і запропонувати читачеві свій вимір інтерпретації, осмислення і переосмислення життєвих явищ. Свій вимір любові до людини і навколишнього світу.

НЕ ТИПОВЕ - ТИПОВЕ НИНІ...

Не типове - типове нині,
Бо шляхетність вже річ колишня.
Ось і ідуть з Карпат княгині
Аж під Краків десь рвати вишні.
А самі - хоч тули до серця,
А самі - хоч бери у вірші.
І чому це мені здається,
Що вони не вернуться на більше?
Хто загляне їм в очі карі,
Подарує вогні досвітні,
І те слово чарівне скаже,
Що заграє в душі, мов світло?
У дівочому серці - смуток,
У дівочих очах - надія,
І чому так повинно бути,
Україно - не розумію?
Та вони ж бо самі, як вишні,
Їм співати меди кохання!..
...За автобусом вітер свище
І здригається тиша рання.

Поетична творчість Василя Олійника вражає своєю енергетичною напругою. Осучаснена. Дуже дотикова. Особливо, коли йдеться про Україну, ті неймовірні труднощі й випробування, що спостигли націю. Перечитуючи твори, які звучать на потребу дня, ми співпереживаємо разом з ліричним героєм за долю рідної держави, яка продемонструвала всьому світові: якщо вона має таких захисників, як сотні інших безстрашних героїв, то «Вкраїну нікому і ніколи не здолати».

БЛАГОСЛОВИ

В обличчя нам вітри століть
Свинцем і пилом віяли,
Щоб побороти, спопелить
І по світах розсіяти.
Одні хлопами звали нас,
А інші мазепинцями,
Та ми були - були весь час
Із вами українцями.
Зійшла Вкраїна, мов зоря,
Понад шляхами сивими.
Чому серця в нас не горять
Єдиними поривами?
Чого вагаємось тепер:
Чи бути, чи не бути нам?
Невже козацький дух помер

Той, що воскрес під Крутами?
Скажімо світу, хто ми єсть,
Якого роду-племені,
Що не згубили власну честь
Під бурями шаленими.
А хто зломивсь, як олівець,
Хто відцурався рідного, -
Погасне, наче каганець,
Загубиться безслідно він.
О, Боже, нас благослови,
Коли виходим сіяти,
Як на дорогах життєвих
Стрічаємось з мріями.
І землю нашу вбережи,
Заключену калиною,
Щоб на планеті і в душі
Була лиш Україна.

ЛЮБІТЬ ЇЇ

Зарошену, завітчану
Із веснами повінчану
І літом розціловану -
Любіть її, любіть.

Хай тихий смуток осені
Не заплітає коси їй
І хай зими хурделиця
Не закрива блакить.
Ідіть до неї з піснею,
Любов`ю благовісною,
Отак, немов до матері,
Яка дарує світ.

Не пошкодуйте ніжності
І молодії свіжості,
Не приховуйте радості
І мрій стрімкий політ.
Всміхніться їй зарошеній,
Снігами запорошеній
І атомом вже міченій,
Але землі своїй.
Цілуйте не стидаючись,
Всім серцем присягаючись,
Вона того вартує в нас,
Щоб поклонитись їй.

СПОДІВАННЯ

С.В.О.

В листі ти пишеш: "Надішліть "Кобзар"
І два листочки золоті калини..."
Заможна, як графиня, чужина
Ніколи не замінить України.
Її садів, тополь високих стрій,
Що проводжають в далечінь дорогу.
Європа - тимчасовість у житті,
А Україна, як судьба - від Бога.
Вона прийде з сторінок "Кобзаря",
Озветься добрим словом материнським.
На березі Ізару, як Дністра,
Звучати буде мова українська.
Калинові листочки оживуть,
Зростуть із них дві пісні біля хати:
Що перша - пісня бойківських долин,
Що друга - та, яку співала мати.
І будеш у чужині не сама,
І будеш пам'ятати, що на світі
Ведуть дороги в отчий край,
Якщо любов до нього в серці світить.

Як часто згадують про нього його калуські товариші, літератори та журналісти, кращого поета на Калушині, як Василь Олійник, не було. Це була великої душі людина. Чуйна, щира, добра. Він дуже любив правду і справедливість. Завжди усміхнений, привітний, коректний. Він відійшов несподівано і завчасно, але постав перед Богом не з порожніми руками. Все, що вийшло з-під пера Василя Олійника, написано чесним серцем і світлим розумом. У своєму мистецько-художньому світі він житиме завжди.

ГАЛИЦЬКИЙ РОЗДУМ

Котить хвилі Дністер
у далекий заобрій,
Увібравши красу
І небес, і землі.
Древній Галич стоїть,
наче воїн хоробрий,
На вершині безсмерть,
на вершині століть.
Та на серці сльоза
виступа мимоволі,
Як задумуюсь я,
скільки він пережив,
Як хотіли його
схоронити в неволі,
Затоптать назавжди
славу ратних дружин.
Хто мечем, хто серпом
захищав тут столицю
(оборонні вали –
давнії свідки йому!)

Про минуле шумить
в чистім полі пшениця,
А народ воздає
горду шану йому.
Над узгір'ям віків
розправля свої крила
Стольний город тепер
на українській землі.
Осмомисла порив
та ще мудрість Данила
Хай приступлять до нас
Із далеких століть.
Щоб пощезли навік
І заброди й запроди,
Не терзали людей,
не гнітили їх дух.
Щоб Вкраїна була
з українським народом
І в грядущі віки
не пригас її рух.

Василь Олійник був не тільки поетом від Бога, неперевершеним майстром слова, а й людиною щирою та закоханою в рідний край. Василь Олійник ще міг багато зробити, принести чимало користі громаді. Однак не судилося: важка недуга, на жаль, раптово обірвала його земне життя.

Яскравим підтвердженням цього є організовані численні урочистості, які пройшли в ці лютневі дні на Долинщині та Калущині. Зокрема, в рідному селі Сівці Калуській за сприяння громади відкрита меморіальна дошка поету, до виготовлення якої долучився калуський скульптор Ігор Семак.

ПОЗИЦІЯ

Повчає дехто: бачить все не слід...
Та я не можу проходити байдужим,
Якщо комусь на плечі давить дуже
Сто невезінь і сто нежданних бід.
Я поруч, не вагаючись стаю,
Беру тягар і горблюсь, як під
власним.
Чи буде дяка і чи буде ласка -
Не думаю, всі сили віддаю.
Та поруч чую насміхи їдкі,
Неначе дим гнилої самокрутки.
Ховають спритно, потихеньку
руки
Людці практичні, знаючі, тривкі.
Вони ненавидять з тих пір,

Як допоміг тому я підвестися,
Хто спотикнувся, хто раптом
помилився
І впав на камінь, гострий, як топір.
Їм не збагнути, як добро творить
По-людськи щиро не за вічні
гроші,
Вони для тих бувають лиш хороші,
Хто руку має чим позолотить.
Від роду не належав до таких,
Не відчував такої я потреби.
У мене друзів, як зірок у небі,
Немає друзів, як на зло, у них.
Чужа біда болить мені й пече,
Як рана, що повільно заживає.
І вірю: як мене біда спіткає -
Підставить друг своє тверде плече.